

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

Кафедра практичної психології

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан педагогічного
факультету Олещенко Г.О.

(підпис)
« 31 » серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

спецкурс «Проективні методи психодіагностики»

освітнього рівня бакалавр

(назва освітнього рівня)

галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності **053 Психологія**

(код і назва спеціальності)

ОПІ «Практична психологія»

Шифр за навчальним планом ВВ2.2.06

Київ – 2023

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «Проективні методи психодіагностики», затвердженої на засіданні Вченої ради УДУ імені Михайла Драгоманова.

Розробник: *І. О. Сергата*, викладач кафедри практичної психології, Педагогічного факультету УДУ імені Михайла Драгоманова.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри практичної психології

«30» серпня 2023 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри

(підпис)

проф. Митник О.Я.

I. Опис навчальної дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів - 3		Методи навчання Пояснювально-ілюстративні методи. Інтерактивні методи: мікрОВикладання, інверсії, емпатії, інциденту Рольовий тренінг. Розв'язування психологічних завдань.
Спеціальність (код, назва) 053 «Психологія» («Практична психологія»)	Загальна кількість годин – 90		
	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
Освітній рівень: «бакалавр»	Лекції:		
	16	8	
	Семінарські (практичні) заняття:		
Вибіркова	10 год – сем.	6 год – прак. 2 год – сем.	
	Лабораторні заняття:		
	8 год – лаб.	2 год – лаб.	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 4-й,			Форми поточного контролю: МКР, ІНДЗ
	Індивідуальна робота:		
Семестр: 7-й			
	Самостійна робота:		
Тижневе навантаження (год.) 2 год - аудиторне: 2 год - самостійна робота	56	74	Форма підсумкового контролю: <i>залік</i>
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання – українська	38%:62%	13% : 87%	

Предмет вивчення навчальної дисципліни – розуміння проєктивних методів психодіагностики. Психологічні аспекти використання проєктивних методів на практиці.

Міждисциплінарні зв'язки. Зміст курсу «Проективні методи психодіагностики» тісно пов'язаний із вивченням таких дисциплін: «Загальна психологія з практикумом», «Вікова психологія», «Вступ до фаху».

Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою вивчення дисципліни «Проективні методи психодіагностики» є формування знань і умінь щодо організації та здійснення психодіагностичних досліджень за допомогою проективних технік та методів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є: формування знань і умінь щодо організації та здійснення психодіагностики особистості за допомогою проективних методів.

II. Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

Результати навчання	Компетентності
<p>ПРН4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.</p> <p>ПРН6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження</p> <p>ПРН7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки</p> <p>ПРН8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.</p> <p>ПРН9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання</p> <p>ПРН10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію,</p>	<p>ЗК1.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК3.Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК4.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК7.Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ФК4.Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел</p> <p>ФК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження</p> <p>ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації</p>

	Разом ЗМ2:	24	10	6	8	31	6	6	4		34
Разом:		34	16	10	8	56	16	8	6	2	74

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	3.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій
1	Змістовий модуль 1. Теоретичні основи проєктивних методів дослідження особистості		
1.1	Тема 1. Поняття про проєктивні методи дослідження особистості. Історія створення проєктивних методів. Визначення поняття «проєктивний метод», «проєктивна техніка». Історія вивчення поняття проєкції. Витоки проєктивної техніки. Принципи основ проєктивного дослідження особистості за Л.Франклом.		
1.2	Тема 2. Загальна характеристика проєктивних методик. Визначення проєкції в психології. Характерні ознаки проєктивних методик. Особливості проєктивних методів дослідження особистості. Недоліки проєктивних методів діагностики за А.Анастасі. Переваги проєктивних методів дослідження.		
1.3	Тема 3. Класифікація та застосування проєктивних методів Види проєктивних технологій дослідження особистості. Наявність різних підстав (критеріїв) класифікації видів проєкції: усвідомленість, атрибутивність, захисний характер, структурованість. Класифікація проєктивних методик за Л.Франком: конститутивні, конструктивні, інтерпретативні, катартичні, рефрактивні. Класифікація видів проєкції, види проєкції за Д.Холмс: симілятивна, атрибутивна, проєкція «Панглосса і Кассандри», компліментарна.		
2	Змістовий модуль 2. Проєктивні методики дослідження особистості в практичному аспекті		
2.1	Тема 4. Імпресивні методи дослідження особистості Загальна характеристика імпресивних методів дослідження особистості, мета та задачі. Тест Люшера. Теоретичні основи колірної психодіагностики. Структура і процедура тесту. Тест «Каракулі Д. Віннікота» в кольоровому аналізі. Психогометричний тест С. Делінгера, психологічна характеристика основних форм особистості. Основні можливості і проблеми діагностики імпресивних проєктивних методів. Специфіка застосування імпресивних методів дослідження при роботі з дітьми. Робота з кольоровим тістом, кольоровим кінетичним піском, папером,		

2.2	<p>стрічками, фарбами за принципом «Каракулі» та за принципом «Образ».</p>		
2.3	<p>Тема 5. Інтерпретаційні методи дослідження особистості Інтерпретація клієнта та психолога, їх перетин в методиках дослідження особистості. Сутність інтерпретаційних методів – їх переваги; мета інтерпретаційних технік, їх зв'язок з імпресивними методами. Інтерпретація в каракулях Д. Віннікота. Приклади психоаналітичного застосування чорнильних плям Г. Роршаха та методики ТАТ в психоаналізі особистості (Л. Первін і О. Джон). Методики САТ, РАТ, тест фрустраційної реакції Розенцвейга, тест «Руки» Вагнера, тест «Дерево з чоловічками». Асоціативні карти: ресурс використання. Основні можливості і обмеження діагностики інтерпретаційними проективними методами. Специфіка застосування методів інтерпретації при роботі з дітьми. Казки, їх вибір та пояснення.</p>		
2.4	<p>Тема 6. Проективні малюнкові методи діагностики особистості. Структурні та формальні ознаки малюнка як об'єкта діагностики та їх інтерпретація: якість ліній, тип ліній, розмір малюнка, розташування малюнка, впорядкованість малюнків, симетрія, стирання, колір в малюнку, деталі, прозорість, спотворення та пропуск деталей, експозиція, штрих та тіні, лінія основи, спостереження за процесом створення малюнка, пост малюнкове опитування. Проективна техніка «Малюнок неіснуючої тварини». Проективна методика «Малюнок сім'ї». Проективна методика «Будинок, дерево, людина».</p>		
	<p>Тема 7. Адитивні методи дослідження особистості Походження терміну «адитивні». Специфіка адитивних проективних методів. Методики дослідження «Незакінчені речення», «Незакінчені розповіді», «Асоціативний тест К. Юнга». Опис тесту і процедура його проведення. Адаптація адитивних методик до вивчення різних властивостей особистості. Методика спонтанного малюнку під час обговорення тем особистого життя людини. Переписані сни, події життя, сценарії фільмів, відомих сюжетів як проективно-програмуючий матеріал в роботі особистості.</p>		

4.2. Плани семінарських та лабораторних занять

Змістовий модуль 1.

Теоретичні основи проективних методів дослідження особистості

Семінарське заняття 1 (до теми 1, 2). Тема 1. Поняття про

проективні методи дослідження особистості. Історія створення проєктивних методів. Тема 2. Загальна характеристика проєктивних методик. (2 год.)

1. Історичне коріння проєктивних методик.
2. Розвиток проєктивного напрямку дослідження особистості від минулого до теперішнього.
3. Психоаналітичне розуміння проєкції.
4. Захисні механізми.
5. Представлення таблиць: Переваги і недоліки проєктивних методів психодіагностики.

Семінарське заняття 2 (до теми 3). Тема 3. Класифікація та застосування проєктивних методів (2 год.)

1. Види проєктивних технологій дослідження особистості.
2. Наявність різних підстав (критеріїв) класифікації видів проєкції: усвідомленість, атрибутивність, захисний характер, структурованість.
3. Класифікація проєктивних методик за Л.Франком.
4. Класифікація видів проєкції за Д.Холмс.
5. Виступи з повідомленнями на тему: Практичне застосування проєктивних технологій дослідження особистості для вирішення різних практичних задач.

Змістовний модуль 2. Проєктивні методики дослідження особистості в практичному аспекті

Семінарське заняття 3 (до теми 4). Тема 4. Імпресивні методи дослідження особистості (2 год.)

1. Загальна характеристика імпресивних методів дослідження особистості.
2. Основні можливості і проблеми діагностики імпресивних проєктивних методів.
3. Специфіка застосування імпресивних методів дослідження при роботі з дітьми.
4. Повідомлення: Особливості роботи з кольоровим тістом, кольоровим кінетичним піском, папером, стрічками, фарбами за принципом «Каракулі» та за принципом «Образ».

Семінарське заняття 4 (до теми 5, 7). Тема 5. Інтерпретаційні методи дослідження особистості. Тема 7. Адитивні методи дослідження особистості (2 год.)

1. Інтерпретація клієнта та психолога, їх перетин в методиках дослідження особистості.
2. Сутність інтерпретаційних методів – їх переваги; мета

- інтерпретаційних технік, їх зв'язок з імпресивними методами.
3. Походження терміну «адитивні».
 4. Специфіка адитивних проєктивних методів.
 5. Повідомлення: Психологічні фільми як предмет інтерпретації

Семінарське заняття 5 (до теми 6). Проєктивні малюнкові методи діагностики особистості. (2 год).

1. Загальна характеристика проєктивних малюнкових методик.
2. Структурні та формальні ознаки малюнка як об'єкта діагностики та їх інтерпретація.
3. Особливості до застосування малюнкових методик у роботі з дітьми та дорослими.
4. Доповіді на тему: Проблема достатньої кваліфікації психолога при застосуванні проєктивних технологій дослідження особистості.

Лабораторне заняття 1 (до теми 4). Імпресивні методи дослідження особистості. (2 год.)

1. Тест Люшера. Теоретичні основи колірної психодіагностики. Структура і процедура тесту.
2. Тест «Каракулі Д. Віннікота» в кольоровому аналізі.
3. Психогометричний тест С. Делінгера, психологічна характеристика основних форм особистості.
4. Проведення та інтерпретація Психогометричного тесту С. Делінгера

Лабораторне заняття 2 (до теми 5). Інтерпретаційні методи дослідження особистості. (2 год.)

1. Приклади психоаналітичного застосування чорнильних плям Г. Роршаха.
2. Особливості проведення методики ТАТ в психоаналізі особистості
3. Методики САТ, РАТ.
4. Тест фрустраційної реакції Розенцвейга.
5. Тест «Руки» Вагнера.
6. Опис та характеристика аналізу та інтерпретації результатів методики САТ.

Лабораторне заняття 3 (до теми 6). Проєктивні малюнкові методи діагностики особистості. (2 год.)

1. Проєктивна техніка «Малюнок неіснуючої тварини».
2. Проєктивна методика «Малюнок сім'ї».
3. Проєктивна методика «Будинок, дерево, людина».
4. Опис та характеристика аналізу та інтерпретації результатів методики «Людина під дощем»

Лабораторне заняття 4 (до теми 7). Адитивні методи дослідження особистості. (2 год.)

1. Методика дослідження «Незакінчені речення»
2. Методика «Незакінчені розповіді»
3. «Асоціативний тест К. Юнга» особливості проведення та інтерпретація.

4.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Зміст завдання	Форма звітності
1.	Переваги і недоліки проєктивних методів психодіагностики (таблиця)	Доповідь на С-1
2.	Практичне застосування проєктивних технологій дослідження особистості для вирішення різних практичних задач.	Повідомлення на С-2
3.	Особливості роботи з кольоровим тістом, кольоровим кінетичним піском, папером, стрічками, фарбами за принципом «Каракулі» та за принципом «Образ».	Доповідь на С-3
4	Психологічні фільми як предмет інтерпретації.	Доповідь на С-4
5	Проблема достатньої кваліфікації психолога при застосуванні проєктивних технологій дослідження особистості.	Доповідь на С-5
4.	Інтерпретація Психометричного тесту С. Делінгера	Виступ на Лаб-1
5.	Опис та характеристика аналізу та інтерпретації результатів методики САТ.	Виступ на Лаб-2
6.	Проведення методики «Людина під дощем»	Виступ на Лаб-3
7.	Створити картотеку проєктивних методик психодіагностики особистості (15 шт. за визначеним списком).	ІНДЗ

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Доповіді, презентації студентів на практичних заняттях, виконання ІНДЗ, двох МКР.

Використання методів самостійної роботи студентів по осмисленню та засвоєнню матеріалу – самостійний пошук інформації, підготовка та оформлення презентацій, написання рефератів.

5.1. Критерії оцінювання знань студентів

Вимоги до знань та умінь студентів	Максимальна кількість балів, оцінка за шкалою ECTS
Повно й ґрунтовно володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого. Простежувався зв'язок теоретичного матеріалу з практикою.	A: 90 – 100 б.

Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого.	В: 80 – 89 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом. Проте відсутня логічна послідовність у викладі матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	С: 70 – 79 б.
Знання модулів передаються зазубреними з підручників (з конспекту) фразами. Відсутня логічна послідовність у викладі навчального матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	Д: 65 – 69 б.
Знання модуля передаються тільки за допомогою певних питань з боку викладача.	Е: 60 – 69 б.

Розрахунок максимальної кількості балів, що присвоюються студентам

Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
Змістовий модуль 1.			
Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5	2	10
Робота на семінарському (практичному) занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії)	5	2	10
Модульна контрольна робота	10	1	10
Змістовний модуль 2.			
Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	2	5	10
Робота на семінарському (практичному) занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії)	5	6	30
Модульна контрольна робота	10	1	10
ІНДЗ (Творче завдання)	20	1	20
Залік	Максимальна кількість балів 100		

VII. Основні та допоміжні інформаційні джерела для вивчення

Основна:

1. [Шамлян К.М.](#) Проективні методи дослідження особистості [Текст] : підруч. [для студентів ВНЗ] / К. Шамлян, М. Кліманська ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - Львів : ЛНУ, 2014. - 465 с
2. The Inkblots: Hermann Rorschach, His Iconic Test, and the Power of Seeing by Damion Searls Hardcover, 405 pages Published February 21st 2017 by Crown.
3. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика. Навч. посіб для вузів . – К.: Ельга Ніка-Центр. – 2004. – 400 с.
4. Самошкіна Л. М. Психодіагностика: Навч. наоч. посіб. з мультимедійним курсом /Під ред. чл.- кор. АПН України, професора Е. Л. Носенко. – Д.: Вид-во ДНУ, 2012. – 448 с.
5. [Євченко І.М.](#) Проективні методики : з ким? навіщо? як? [Текст] : [посібник] / Ірина Євченко ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - Кам'янець-Подільський : Друкарня Рута, 2017. - 223 с.
6. Самошкіна Л.М., Лазаренко В.І. Психодіагностика. Навч. посіб. – Д.: РВВ ДНУ, 2001. – 44с.
7. Eby, M. (2021). Projective Psychodiagnostics: Inkblots, Stories, and Drawings as Clinical Measures. In Oxford Research Encyclopedia of Psychology
8. Miliutina, K., Trofimov, A., Paschenko, S., Vakulenko, O., Romanova, I., & Rohal, N. (2018). The use of projective methods in working with staff. *Astra Salvensis*, (11).
9. Tripathi, A. P., Gupta, A., & Kumar, P. (2020). Integrity testing: A projective inventory approach. *Indian Journal of Positive Psychology*, 11(4), 344-353.
10. Identification of Psychological Characteristics of Flat Feet Preschool Children Using Projective Methods / Halmatov, Sultanberk/ *World Journal of Education*, v9 n2 p1-12 2019. 12 pp.
11. Enhancing selection and development through use of Projective Assessment methods - interpretation and feedback Raymond, Marjorie; Ridgeway, Christopher. *Assessment & Development Matters*. Winter2018, Vol. 10 Issue 4, p24-29. 6p.

Допоміжна:

1. Неурова А.Б., Капінус О.С., Грицевич Т.Л. Діагностика індивідуальних особливостей особистості: навчально-методичний посібник/ Неурова А.Б., Капінус О.С., Грицевич Т.Л. – Львів: НАСВ, 2016., 181 с.
2. Туриніна О. Л. Практикум з психології : Навч. посіб. – К. : МАУП, 2007., 328 с.